

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3668

av Karin Rågsjö m.fl. (V)

med anledning av prop. 2016/17:122 Ett mer ändamålsenligt klagomålssystem i hälso- och sjukvården

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utredningsskyldigheten inte ska begränsas till vissa ärendetyper och tillkännager detta för regeringen.

Möjligheten till granskning ska inte inskränkas

Regeringens proposition Ett mer ändamålsenligt klagomålssystem i hälso- och sjukvården föreslår bl.a. att Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) utredningsskyldighet ska begränsas till vissa ärendetyper. Skyldigheten att utreda ska enbart gälla ett urval av händelser som innebär ”händelser där patienten har fått en sjukdom eller skada som uppkommit i samband med vård och som är bestående och inte ringa eller har lett till ett väsentligt ökat vårdbehov eller att patienten avlidit”, med ett fåtal tillägg bl.a. gällande klagomål inom ramen för tvångsvård.

Ett flertal remissinstanser, däribland JO, Riksrevisionen, patientnämnder och patientorganisationer, menar att en inskränkning i patientens rätt att få en oberoende granskning av sitt ärende innebär en betydande försämring av den enskildes möjligheter att komma till tals. Vänsterpartiet håller med om den kritiken och menar att en sådan begränsning inte bör göras.

Rättssäkerheten för patienter

IVO:s främsta uppgift är att svara för tillsyn och tillståndsprövning inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Syftet är att garantera att den vård och omsorg som bedrivs är säker, har god kvalitet och följer lagar och regler. En sådan granskning är viktig, både för den enskilda individ som blivit felaktigt behandlad och för systemets legitimitet. Att det

finns möjlighet att ta ett ärende vidare för utredning av en oberoende myndighet som IVO ger en trygghet för människor som på grund av felbehandling kan befinna sig i en mycket utsatt position.

Regeringen föreslår i sin proposition att det inte ska finnas några begränsningar i vilka ärenden som myndigheten ska ha möjlighet att utreda. Däremot vill man begränsa skyldigheten att göra det. Vänsterpartiet menar att en sådan förskjutning innebär en överhängande risk att patienters klagomål inte kommer att komma upp till granskning. Risken är också att en sådan förändring som föreslås i propositionen leder till en ökad otydlighet och att man därmed missar viktiga strukturfel inom vård och omsorg.

Syftet med begränsningen är att detta enligt regeringen skulle leda till ”ökade möjligheter för IVO att bedriva en systematisk och patientcentrerad tillsyn som bygger på analyser om var behovet av tillsyn är som störst med hänsyn till kvalitet och säkerhet i hälso- och sjukvården”. Man menar vidare att detta på ett bättre sätt skulle kunna tillgodose tillsynsbehovet för grupper som inte själva har förmågan att driva ett ärende.

En myndighets resurser måste alltid prioriteras. Men det är mycket svårt att se hur en inskränkning av möjligheterna att klaga på felaktig behandling inom vård och omsorg ska leda till ökad patientsäkerhet för utsatta grupper. För att öka möjligheterna för sådana grupper att ta ett ärende vidare fordras i stället en tydlig information till både patienter och deras anhöriga om vilka rättigheter man har och hur man går till väga för att gå vidare med klagomål till IVO. Vi vill också se en ökad handfast hjälp både från den aktuella vårdinrättningen och från patientnämnderna i frågan om att ta ett klagomål vidare. Redan i dag kan IVO avstå från att utreda ett klagomål om det ”saknar direkt betydelse för patientsäkerheten”. Det gör regeringens förslag till inskränkning än mer anmärkningsvärt. Regeringen skriver också i sin proposition att det skulle vara rimligare att mindre allvarliga händelser i vården hanteras av vårdgivarna. Vi menar dock att en utredning där själva föremålet för granskningen också är den som avlägger rapport ger en mycket rättsosäker situation.

Vikten av ett barnperspektiv

Barn och unga är en särskilt utsatt patientgrupp. Att orientera sig i systemet kan redan från början vara svårt, och är man dessutom minderårig kan det bli en närmast oöverstiglig utmaning. Många barn är dessutom beroende av någon vuxen för att föra deras talan. För en sådan grupp blir det särskilt viktigt att systemet för att framföra klagomål är tydligt och ger goda möjligheter för uppföljning. Barnombudsmannen avstyrker förslag om en begränsning i IVO:s utredningsskyldighet i de delar som gäller barn och menar att IVO bör utreda alla ärenden som gäller synpunkter och klagomål från barn och unga. Vänsterpartiet instämmer i Barnombudsmannens kritik och menar att IVO inte bara ska ha möjlighet, utan också skyldighet, att utreda alla ärenden som gäller barn och unga.

Vi instämmer vidare i Barnrättskommitténs beskrivning att det, för att barnkonventionens rättigheter ska vara meningsfulla, krävs att barnet har tillgång till effektiva och barnanpassade rättsmedel för upprättelse vid kränkning av rättigheter. Vi menar att hänvisningen till patientnämnderna inte är tillräcklig för att tillgodose ovanstående krav.

Riksdagen bör således avslå punkt 9.1 Utredningsskyldigheten ska begränsas till vissa ärendetyper i regeringens proposition 2016/17:122 Ett mer ändamålsenligt klagosystem i hälso- och sjukvården. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Karin Rågsjö (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Linda Snecker (V)

Rossana Dinamarca (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)